

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VZÁJEMNÉ PROLÍNÁNÍ HODIN ZEMĚPISU A
HUDEBNÍ VÝCHOVY NA 2. STUPNI ZÁKLADNÍ
ŠKOLY**

Veronika Ševelová

Vedoucí práce: PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci 2015

.....

Děkuji PaedDr. Leně Pulchertové, Ph.D. za odborné vedení práce a cenné připomínky.

Obsah

Úvod.....	5
1. Kurikula předmětů hudební výchova a zeměpis podle Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.....	7
1.1 Rámcový vzdělávací program	7
1.1.1 Umění a kultura	8
1.1.2 Člověk a příroda.....	11
1.2. Rámcový učební plán pro základní vzdělávání	17
2. Zeměpis v hudební výchově, hudební výchova v zeměpisu.....	18
2.1. Zeměpis v hudební výchově	18
2.1.1 Vokální činnosti	18
2.1.2. Teoretické znalosti	19
2.1.3. Poslechové činnosti	21
2.1.4. Hudebně-pohybové činnosti	22
2.1.5. Instrumentální činnosti	24
2.2. Hudební výchova v zeměpisu	25
3. Písně se zeměpisným námětem	29
3.1 Výčet zpěvníků a vybraných písniček	29
3.2 Písně se zeměpisnými tématy	31
4. Návrh na realizaci průřezových témat mezi předměty hudební výchova a zeměpis	34
4.1 Hudba a krajina.....	35
4.2. Města ČR a Leoš Janáček.....	36
4.3. Vodstvo ČR a Bedřich Smetana	39
Závěr.....	41
Seznam pramenů a literatury.....	42
PŘÍLOHY	
ANOTACE	

Úvod

Inspirací pro výběr tématu této závěrečné práce se mi stalo mé dvou-oborové studium hudební kultury a geografie se zaměřením na vzdělávání, které je samo o sobě velmi neobvyklou studijní kombinací a právě v poněkud experimentálním a netradičním pojetí je vedena i tato bakalářská práce.

Cílem je především navrhnout způsoby propojení hodin hudební výchovy a zeměpisu na 2. stupni základní školy a snaha o realizaci mezipředmětových vztahů mezi těmito dvěma obory podle Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zabývám Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a jeho vzdělávacími oblastmi Umění a kultura a Člověk a příroda. Každá z oblastí obecně popisuje kurikula předmětů hudební výchova a zeměpis. Závěrem zmiňuji Rámcový učební plán pro základní vzdělávání a uvádím strukturu vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů.

Druhá kapitola je stěžejní částí práce a věnuje se již samotnému prolínání vzdělávacích oborů hudební výchova a zeměpis. Zaměřuje se na to, jak na sebe mohou tyto dva předměty působit v obecné rovině a jak se navzájem mohou doplňovat. Je rozdělena do dvou podkapitol. První podkapitola se zabývá využitím zeměpisných témat v hodinách hudební výchovy a je rozdělena do dílčích hudebních činností, prováděných v hodinách podle Rámcově vzdělávacího programu. Druhá podkapitola se kontrastně zaměřuje na zapojení hudebních činností v hodinách zeměpisu a obsahuje především různé druhy her. Inspirací při tvorbě této kapitoly se mi staly učebnice didaktiky a všeobecné učebnice pro základní školy. V třetí kapitole je uveden výčet písní, rozdělených podle různých zeměpisných témat do jednotlivých kategorií. Tato část práce obsahuje tabulku s písněmi, graf a komentáře, které jsem vytvořila na základě rozdělení písní. Při sběru písní jsem se snažila vycházet z běžně dostupných zpěvníků, které jsou určeny z větší části pro žáky 2. stupně základní škol.

Poslední kapitolou se dostávám k praktické části práce, ve které jsem se pokusila navrhnout projekt, složený ze tří vyučovacích hodin, v nichž se vzájemně prolínají hudební a zeměpisná témata. Jsou zde popsány jednotlivé cíle, pomůcky, věkové rozhraní a časové rozpětí jednotlivých hodin. Hodiny na sebe tematicky navazují, ale je možno je provést i samostatně.

Jsem si vědoma toho, že kombinace těchto dvou předmětů ve výuce není obvyklá a že klasický průběh hodin i didaktika hudební výchovy a didaktika zeměpisu je zcela odlišná.

Mým cílem je však poukázat na to, že i tyto dva obory se mohou v rámci mezipředmětových vztahů vzájemně doplňovat a vytvářet tak žákům ucelenější a propojenější systém poznatků.

1. Kurikula předmětů hudební výchova a zeměpis podle Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

V této kapitole budeme hovořit o dokumentu Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Popíšeme si základní učivo, které mají zvládat žáci na 2. stupni základní školy (dále jen ZŠ) v předmětech hudební výchova a zeměpis. Zaměříme se na základní vzdělávací oblasti a na kurikula jednotlivých předmětů. Na závěr obecně zmíníme termín Rámcový učební plán a poukážeme na strukturu vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů.

1.1 Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) představuje státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů a určuje závazné rámce vzdělávání pro základní úroveň. Vyzdvihuje klíčové kompetence, jejich soulad se vzdělávacím obsahem a následné využití získaných znalostí v praktickém životě. Obsahuje vše, co by nemělo chybět v základním vzdělávání žáků a upřesňuje úroveň klíčových kompetencí, které by měli žáci splňovat na konci tohoto procesu. Součástí jsou také průřezová témata, která mají významnou funkci v tomto programu. RVP ZV také schvaluje různé metody a formy výuky a podporuje vhodné propojování vzdělávacího obsahu v souladu s individuálními požadavky žáků.

„RVP ZV je otevřený dokument, který bude v určitých časových etapách inovován podle měnících se potřeb společnosti, zkušeností učitelů se ŠVP i podle měnících se potřeb a zájmů žáků“¹

¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha: MŠMT, 2013.

1.1.1 Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti

Tato oblast seznamuje žáky s jiným než pouze racionálním poznáváním světa a poukazuje na výjimečnost lidstva v oblasti umění a kultury. Edukace v této vzdělávací oblasti rozvíjí v jedinci estetické chápání našeho světa, tvořivost i schopnost porozumět kulturním odlišnostem a potřebám ostatních lidí. Jsou také vyvíjeny neverbální schopnosti.

Do oblasti Umění a kultura v rámci základního vzdělávání patří hudební výchova a výtvarná výchova. Na 2. stupni se upozorňuje na historické souvislosti, které tyto výchovy ovlivnily a jako podněty k činnostem se předkládají dramatická či literární díla (film, divadlo). Schopnost nalézt vzájemné vztahy mezi dílčími druhy umění a realizace společně vytvořených variant řešení umožňují projekty. Ty vedou nejen ke svéráznějšímu sebevyjádření a důkladnějšímu porozumění uměleckému dílu, ale také umožňují společně získávat poznatky a dovednosti nad rámcem jednotlivých oborů prostřednictvím gest, mimiky, zvuků, tónů, linie, bodů a tvarů.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Hudební výchova vede jedince k pochopení hudebního umění, poslechu hudby, zpěvu a jejich využití k vlastnímu projevu pomocí vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností. U žáka je rozvíjena celá osobnost, především však hudební schopnosti – sluchové, rytmické, instrumentální, pěvecké, intonační, pohybové a poslechové. Díky těmto dovednostem se může žák dále individuálně projevovat při zpěvním sólovém či sborovém zpěvu, doprovodné hře na nástroj nebo taneční choreografii.

Obsah činností

„Obsahem Vokálních činností je práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků.“

„Obsahem Instrumentální činností je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.“

„Obsahem hudebně pohybových činností je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest.“

„Obsahem Poslechových činností je aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.“²

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Dokáže využívat své hudební schopnosti a dovednosti v rámci jeho možností.
- V běžném životě používá získané vokální dovednosti, projevuje se pokud možno intonačně čistě a zpívá rytmicky správně v jednohlase i vícehlase.
- Vytváří prosté instrumentální doprovody a improvizace.
- Umí předvést základní taneční krok k některým z dobových či novodobých tanců.
- Na základě svých individuálních znalostí a schopností dovede zařadit vybranou hudbu do stylového období a s dalšími skladbami ji umí porovnat.
- Dovede mezi hudbou a jinými uměleckými obory najít kontexty.

² Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha: MŠMT, 2013, s. 68,69.

Učivo

Vokální činnosti

- Dokáže se pěvecky projevit v homofonii i polyfonii a klasifikuje druhy pěveckého projevu.
- Zná techniky hlasové hygieny.
- Zvládá intonační postupy v mollových a durových tóninách.
- Rozumí rytmické souvislosti mezi lidskou řečí a hudbou.
- Využívá notový materiál pro usnadnění zpěvu písně, zápis písní do notového záznamu
- Realizuje individuální pěvecký projev a respektuje pěvecký projev ostatních.
- Hledá východiska při zřejmé hlasové nedostatečnosti.

Hudebně pohybové činnosti

- Vykonává pohybovou improvizaci či řízený pohyb (taneční kroky) na znějící hudbu.
- Za zvuku hudby mění vlastní pohyby v souladu s tempem, dynamikou, rytmem a harmonií.
- Prostřednictvím např. pohybových her či tanečků rozvíjí své schopnosti orientace v prostoru.

Poslechové činnosti

- Je schopen rozebrat hudební skladbu a orientovat se v ní v rámci melodických, rytmických či pravidelných a nepravidelných změn.
- Autor a jeho hudební dílo – porovnává se skladbami z jiného historického období, je schopen popsat a zařadit skladbu v rámci hudebního stylu a slohu.
- Chápe a uvědomuje si i jiné hudební styly a žánry vzhledem k tradicím a kulturním zvykům.

Instrumentální činnosti

- Improvizovaně hraje na hudební nástroje, přičemž ztvárňuje jednoduché doprovody.
- Využívá Orffovy nástroje, počítačovou techniku a keyboardy.
- Zaznamenává hudbu pomocí notačních programů (Sibelius, Finale).
- Vyjadřuje nehudební myšlenky pomocí nástrojů.

1.1.2 Člověk a příroda

Charakteristika vzdělávací oblasti

Tato vzdělávací oblast se zabývá studiem přírodních věd a nabízí žákům plnější pochopení přírodních zákonitostí a jevů. Vede k chápání toho, že příroda se jako jeden velký celek rozděluje na několik částí, které na sebe vzájemně působí. Důraz je kladen také na činnost člověka a jeho pozitivní, či negativní důsledky.

Vzdělávací předměty oblasti Člověk a příroda jsou Přírodopis, Fyzika, Chemie a Zeměpis. Tyto předměty svou zkoumavou povahou výuky vedou žáky k důkladnějšímu pochopení přírodních zákonitostí a jejich využití v běžném životě. Speciální metody, které žáci při studiu přírody používají, jsou například: experiment, měření, pozorování a závěrečné hodnocení výsledků. Díky těmto metodám jsou žáci vedeni vytvářet logické či kritické myšlení.

V předmětech, které byly již zmíněny, nabývají žáci postupného poznání souvislostí mezi člověkem a přírodou, hlavně působení lidstva na životní prostředí, ale také působení přírody na člověka z hlediska psychologického. Zkoumání souvislostí na globální či regionální úrovni umožňuje především vzdělávání zeměpisné, které může být jak přírodovědného tak socioekonomického rázu.

ZEMĚPIS (GEOGRAFIE)

GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Pomocí kartografických dokumentů, statistických dat a zdrojů vyhodnocuje informace.
- Orientuje se v geografické terminologii a umí ji používat.
- Popisuje jevy, vyskytující se v krajinné sféře, jejich odlišnosti, pravidelnosti a nepravidelnosti.
- Dokáže zkonstruovat mentální mapu, jako prostředek pro lepší orientaci či hodnocení míst.

Učivo

- data a jejich zdroje
- základní kartografické a geografické pojmy
- obecné tvary zemského povrchu, sítě, liniové útvary
- popis mapy a jazyk mapy, vysvětlivky, značky
- orientace na glóbu, poledníky, rodopisy, souřadnice, měřítko

PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Opodstatní polohu Země ve vesmíru z hlediska postavení planet ve Sluneční soustavě.
- Klasifikuje pohyb Země a jeho vliv na organismy na zemi, rozeznává tvary zemského povrchu.
- Rozlišuje vliv endogenních a exogenních procesů na planetě a jejich působení na lidstvo.

Učivo

- zeměpisné pásy, výškové stupně
- společenská, hospodářská a přírodní sféra a jejich složky
- roční období, světový a pásmový čas, datová hranice, střídání dne a noci, pohyby Země a její tvar a velikost

REGIONY SVĚTA

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Na mapě vymezuje světadíly, regiony a vodstvo světa, srovnává jejich umístění a polohu.
- Srovnává přírodní, sociální, kulturní a hospodářské zvláštnosti, podobnosti a problémy jednotlivých vybraných regionů či států.

Učivo

- charakteristika světadílů, oceánů a makroregionů světa z hlediska přírodních a socioekonomických poměrů, jejich podnebné, sídelní, přírodní, jazykové a kulturní oblasti
- modelové možnosti řešení vybraných hospodářských, přírodních, společenských, politických a environmentálních problémů

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Zhodnotí na odpovídající úrovni uspořádání lidstva, jeho pohyby a vyspělost.

- Poukáže na vzájemnou interakci lidských sídel s přírodou a vyjmenuje sídelní geografické znaky.
- Na mapách vyhledá nejdůležitější těžební oblasti a oblasti energetických zdrojů.
- Obecně klasifikuje světové hospodářství, jeho funkce, strukturu.
- Vyhledává na mapách současné politické změny a konflikty v konkrétních regionech.

Učivo

- demografické, kulturní a hospodářské změny, aktuální společenské, politické a hospodářské poměry dnešního světa, suburbanizace, urbanizace
- územní dělba práce, regionální společenské, politické a hospodářské útvary, části států, kraje, města, správní oblasti, aglomerace, geopolitické procesy

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Rozlišuje různé typy krajiny a jejich funkce, uvádí příklady.
- Popisuje výskyt a polohu hlavních biotů.
- Na konkrétních příkladech hodnotí dopad působení lidské populace na životní prostředí.

Učivo

- společenské a přírodní prostředí v krajině, typy krajin
- chráněné územní oblasti, celosvětové environmentální a ekologické problémy lidstva, ochrana přírody a její principy a zásady

ČESKÁ REPUBLIKA

Očekávané výstupy na 2. stupni

žák

- Podle bydliště nebo školy vyhledá region, ve kterém se nachází.
- Na požadované úrovni zpracovává přírodní, kulturní a hospodářské informace o místním regionu a jeho budoucím vzrůstání.
- V rámci Evropy i ostatních světadílů si uvědomuje na jaké úrovni z hlediska přírodních poměrů, hospodářství a přírodních zdrojů je Česká republika.
- Dokáže vyhledat a ohraničit kraje České republiky.
- Jmenuje světové organizace a instituce, kterých se Česká republika účastní.

Učivo

- místní region, zeměpisná poloha, socioekonomické a přírodní charakteristiky
- česká Republika, její rozloha, přírodní poměry a zdroje, obyvatelstvo, hospodářství, postavení v Evropě a ve světě
- krajské členění, příhraniční spolupráce se sousedními státy

TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE

Očekávané výstupy na 2. stupni

Žák

- Orientuje se v terénu a v topografických mapách.
- Prakticky aplikuje poznatky při sledování a klasifikaci krajiny, jedná a pohybuje se v souladu s bezpečnostními pravidly a zásadami.

Učivo

- zeměpisné exkurze, využívání pomůcek a přístrojů, určení světových stran, orientace podle mapy a azimutu

- předpoklad vzdáleností a výšek předmětů v terénu, pozorování přírodních jevů, ukazatelů, jednoduché náčrtky krajiny, plány
- zásady chování a jednání při nebezpečných situacích (živelné pohromy), ovlivňujících zdraví člověka, modelové situace³

³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha: MŠMT, 2013

1.2. Rámcový učební plán pro základní vzdělávání

Rámcový učební plán pro základní vzdělávání zahrnuje vzdělávací obory a vzdělávací oblasti 1. a 2. stupně ZŠ a stanovuje pro ně minimální časovou dotaci. Obsahuje poznámky ke vzdělávacím oborům a vzdělávacím oblastem.⁴ Jednou z povinností učitelů, je zařadit a realizovat průřezová témata, která postupují napříč vzdělávacími oblastmi a multilaterálně spojují vzdělávací obsahy jednotlivých oborů.⁵

Průřezová témata (dále jen PT) bychom však neměli zaměňovat s mezipředmětovými vztahy. Smysl PT spočívá v tom, že prochází vzdělávacími obsahy několika oborů a propojují více předmětů nebo všechny. Pomáhají především v oblasti postojů a hodnot rozvíjejí osobnost žáka.

Mezipředmětové vztahy vychází ze samotného učiva dvou předmětů a vznikají tehdy, jestliže se tyto předměty vzájemně doplňují a hovoří o stejném tématu. Učitelé obou dvou předmětů na sebe mohou vzájemně odkazovat, ale zbylé předměty a učitelé se tím nijak nezabývají.⁶

Tab. 1. Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory⁷

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, další cizí jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika a její aplikace
Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět
Člověk a společnost	Dějepis, Výchova k občanství
Člověk a příroda	Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis
Umění a kultura	Výtvarná výchova, Hudební výchova
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví, Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce

Vzdělávací obor zeměpis se nachází ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda, vzdělávací obor hudební výchova ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Jsou to dva rozdílné celky a jedním z cílů této práce je navrhnout různé možnosti realizace mezipředmětových vztahů mezi těmito dvěma předměty.

⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha: MŠMT, 2013, s. 122.

⁵ Průřezová témata. Metodický portál RVP.CZ: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 2013 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=3951>

⁶ TUPÝ, J. Průřezová témata. Metodický portál RVP.CZ: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 2005 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/338/PRUREZOVA-TEMATA.html/>

⁷ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha: MŠMT, 2013, s. 121.

2. Zeměpis v hudební výchově, hudební výchova v zeměpisu

V této kapitole se budeme věnovat vzájemnému prolínání vzdělávacích oborů hudební výchova a zeměpis na 2. stupni základní školy. Zaměříme se na to, jak tyto dva předměty na sebe mohou působit v obecné rovině a jak se navzájem mohou doplňovat. Na základě RVP se pokusíme realizovat mezipředmětové vztahy těchto dvou předmětů.

2.1. Zeměpis v hudební výchově

Užití zeměpisných témat a činností v hodině hudební výchovy (dále jen HV) může mít řadu pozitivních vlivů na oživení výuky. Jelikož je HV založena především na používání a zapojování sluchu, či hlasového ústrojí, můžeme právě zeměpisnými tématy doplnit chybějící vjemovou a abstraktní stránku např. vhodnými předměty či mapou. Na druhé straně u dětí dokážeme přirozeně rozvíjet fantazii a abstraktní uvažování při poslechu skladeb s určitým přírodním námětem.

Tato podkapitola je rozdělena do dílčích hudebních činností, které se podle RVP uskutečňují v hodinách HV. Každá činnost je doplněna o návrh na realizaci průřezových témat.

2.1.1 Vokální činnosti

Hlavní činnost prováděná s dětmi v hodinách hudební výchovy je zpěv. Píseň je jako užitý žánr vázaný k životní situaci, dotváří ji a zachycuje její atmosféru. Je-li spojena s tematickou ilustrací, vhodným pohybem, či zapojena do mezipředmětových vztahů, její účinnost vzrůstá.⁸

Již při rozezpívání máme několik možností nápodoby zvuků přírodních živlů, nebo zvířat např.: vítr, meluzína, padající kapky vody, kočka, komár, páv, had, atd. Pokud dojde na učení nových písniček např. z různých světadílů je možno použít nástěnnou mapu k ukazování konkrétní země, ze které píseň pochází, popřípadě určení i rozmezí její souřadnic. Následně můžeme k dané zemi zmínit i všeobecné informace sociokulturní a fyzickogeografické. Díky tomuto vjemovému, teoretickému i praktickému propojení

⁸ SEDLÁK, F. *Didaktika hudební výchovy 2: na 2. stupni základní školy: učebnice pro posluchače pedagogických fakult.* 2. vyd., částečně upr. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 65.

činností dochází u žáků k celistvějšímu poznání charakteru písně a kultury, ve které vznikla a k celkovému oživení stereotypního zpívání písniček.

Činnost: zpěv, práce s nástěnnou mapou, určení rozmezí souřadnic daného státu, stručná socioekonomická a fyzickogeografická charakteristika

Cíle: radost ze zpěvu a z poznávání nových písní, získání teoretických znalostí o zemi, ze které píseň pochází

Ročník: 6.-8.

Pomůcky: nástěnná mapa, doprovodný nástroj

Časové rozpětí: 30-40 minut

Postup:

1. Rozezpívání
2. Zpěv písně Všichni jsou už v Mexiku
3. Na mapě vyhledáme stát Mexiko. Necháme děti určit rozmezí souřadnic, ve kterých se nachází a stručně popíšeme fyzicko-geografickou a socioekonomickou charakteristiku státu.

2.1.2. Teoretické znalosti

Co se týče teoretických znalostí v hudební výchově, lze zde užít zeměpisných informací z fyzickogeografické sféry např. při výkladu o životě skladatelů a jejich cestování po Zemi. Ze socioekonomické stránky zeměpisu můžeme vyzdvihnout odlišný způsob života, který hudební velikáni vedli v jisté zemi v jiném století, nebo v jiném vládním systému, který zde panoval. Také se můžeme zabývat místy, kterými se nechali inspirovat ve svých dílech. Velmi vhodnou pomůckou je v této činnosti mapa.

Nejen dějiny hudby lze vhodně doplnit zeměpisnými informacemi, ale také teoretické znalosti z oblasti hudební nauky lze prakticky ukázat na různých zvucích z přírody. Především dynamiku, sílu, barvu a výšku tónu, či umění rozeznat zvuk od hluku. Důležité je si ale uvědomit, že výuka hudební nauky není v hodinách prioritní a není založena na osvojení

co největšího množství dat, teoretických pojmů či letopočtů. Hlavním cílem je především rozvíjení hudebních schopností a dovedností žáka.⁹

Činnost: vodstvo ČR a Bedřich Smetana

Cíle: získání teoretických znalostí o Bedřichu Smetanovi a vodstvu České republiky

Ročník: 9.

Pomůcky: nástěnná mapa ČR

Časové rozpětí: 15-20 minut

Postup: Začneme se stručným výkladem o životě Bedřicha Smetany a zmíníme dětem i díla, ve kterých se nechal inspirovat krásami naší země a to především přírodními. Jako závěrečné dílo zmíníme skladbu Vltava a s dětmi si vyhledáme pomocí nástěnné mapy umístění řeky, místo kde pramení a kudy protéká. Poté vyvoláváme jednotlivě žáky k mapě a společně pojmenováváme další vodní toky, vodní díla a jezera České republiky. Téma zakončíme poslechovou činností skladby Vltava se samostatným kreativním vyjádřením.

Poslechová činnost s kreativním vyjádřením

Cíl: vyjádření vlastních pocitů, rozvoj schopnosti vnímat dynamiku, výšku, barvu a sílu, rozvoj fantazie

Skladba: Bedřich Smetana, Vltava

Pomůcky: papír, tužka, CD přehrávač, skladba

Časové rozpětí: 10 minut

Postup: Pustíme dětem skladbu a necháme je pomocí jedné linie, kterou tvoří tužkou, vyjádřit své pocity ze znějící skladby na papír.

⁹ BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 77. ISBN 978-80-7368-893-6.

Hádanky

Cíl: procvičení znalostí not a hlavních měst různých států

Ročník: 6.

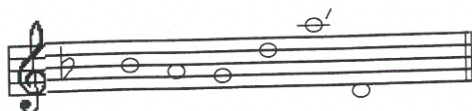
Pomůcky: pracovní listy

Časové rozpětí: 5 minut

Postup: Dětem předložíme úkol v pracovním listu, ve kterém jsou v názvech not ukryta hlavní města různých států.¹⁰

př.:

2: Hlavní město Iráku

Obr. 2.: Hudební hádanka¹¹

2.1.3. Poslechové činnosti

Hudba kolem nás zní na každém kroku, vyskytuje se u každodenních lidských činností.¹² Poslech hudby je jedinečná činnost, jelikož jej člověk dokáže vnímat pouze jedním smyslem – sluchem. Poslech vážné hudby, obzvláště pouze instrumentální, je pro většinu dnešních dětí či dospívajících nezáživné, jelikož si většinou nedokážou u samotného poslechu nic představit. Zde se nabízí jako velmi vhodné doplnění použití tzv. programových skladeb,

¹⁰ BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 78. ISBN 978-80-7368-893-6.

¹¹ BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 78. ISBN 978-80-7368-893-6.

¹² BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 69. ISBN 978-80-7368-893-6.

při kterých je možno rozvíjet fantazii dětí. Naším záměrem by byla především reprodukce skladeb, které připomínají zvuky zvířat, přírodních živlů či vodních toků nebo oceánů. Následně můžeme s těmito námi vytvořenými přírodními představami pracovat např. zařazením zvířat do příslušných přírodních oblastí na světě, nebo navázat diskuzi na téma přírodní živly.

Jako další činností můžeme uvést poslech zvuků, které vydávají různá námi vybraná zvířata puštěna na CD, přičemž se děti pokusí dané zvíře přirovnat k některému hudebnímu nástroji, o kterém si myslí, že vydává podobný zvuk.

Činnost: poslech skladeb a představa toho, co nám mohou připomínat

Cíle: rozvoj fantazie, radost z poslechu, rozvíjení poslechové koncentrace

Ročník: 6.

Pomůcky: CD přehrávač, hudební suite Karneval od Camille Saint-Saëns, mapa

Časové rozpětí: 20-40 minut

Postup: Dětem pouštíme skladbu Karneval od Camille Saint-Saëns a necháme je zaznamenávat, která zvířata jim mohou jednotlivé skladby připomínat. Následně hodnotíme, které z dětí mělo nejvíce zvířat správně. Na závěr si zvířata zařadíme do oblastí jejich výskytu, případně oblasti ukážeme na nástěnné mapě Světa.

2.1.4. Hudebně-pohybové činnosti

Přirozená potřeba každého člověka je reagovat pohybem na podněty z okolí a vyjadřovat tak své vlastní vnitřní pocity. Touha vyjádření radosti z právě znějící hudby pohybovým vyjádřením či tancem je u nás zakotvena již od raných dětských let.¹³ V hudební výchově můžeme hudebně-pohybové vyjádření či tance propojit s různými typy zeměpisných her, a tím vytvořit zajímavější a smysluplnější verzi těchto činností.

¹³BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 53. ISBN 978-80-7368-893-6.

Činnost: hudebně pohybová hra s národními tanci

Cíle: rozvoj hrubé motoriky, schopnosti vnímat rytmus, rozvoj teoretických znalostí o státech

Ročník: 7.

Pomůcky: vlajka Španělska, České Republiky, Rakouska, klavír, CD, Orffovy nástroje

Časové rozpětí: 20-30 minut

Postup: Vlajky jsou rozmístěné po třídě. Děti za doprovodu klavíru, nebo skladeb pouštěných na CD přehrávači vykonávají individuálně základní taneční krok valčíku, polky nebo pasa doble, které jsme je v předchozích hodinách naučili. Po zastavení hudby je úkolem dětí zařadit se pod příslušnou vlajku státu, jehož národní tanec jako poslední vykonávaly. Jako doplněk můžeme dát dětem konkrétní otázku o státu, pod který se zařadily. Např.: Jaké je hlavní město státu? Na jakém kontinentu se nachází? V jakém podnebném pásu se nachází? Pokud jsou prostory třídy malé a dětí je hodně, můžeme žáky rozdělit na dvě skupinky, přičemž jedna bude doprovázet na Orffovy nástroje a druhá bude hrát hru.

Činnost: hudebně pohybová hra Obřad

Cíle: rozvoj rytmického cítění, spolupráce, smyslu pro souhru a tvořivost, umožňuje sebereflexi, rozvíjí smysl pro humor

Ročník: 6.-9.

Pomůcky: Orffovy nástroje

Časové rozpětí: 45 minut

Postup: Děti se rozlosují do čtyř nebo pěti skupinek. Zástupci z každé skupiny si vyberou jednu kartičku, na které bude napsán úkol předvést určitý rituál (pravěký, indiánský, čínský, africký, egyptský). Následně dostane každá skupina čas na práci, přičemž může využít Orffovy nástroje. Po uplynutí času se postupně předvedou všechny skupiny. Je také možno práci zadat jako úkol na další hodinu s tím, že si děti místo nástrojů pokusí nalézt typickou hudbu pro jejich druh rituálu.¹⁴

¹⁴ ČULÍKOVÁ, L. Hry v hudební výchově na základní škole. *Metodický portál RVP: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1976/hry-v-hudebni-vychove-na-zakladni-skole.html/>

2.1.5. Instrumentální činnosti

Hra na určitý nástroj je aktivizačním prostředkem a u většiny dětí je v hudební výchově velmi oblíbená. Rozvíjí smysl pro tónovou barvu a obohacuje poznání o vyšší a nižší tóny, které mohou být i mimo pěveckou polohu dítěte.¹⁵ Ať již použijeme Orffovy nástroje či ručně vyrobené, pokaždé se u dětí rozvíjí tvořivost a cit pro rytmus.

Naším cílem bude především používání nástrojů či improvizovaných předmětů, které vytváří zvuky objevující se v přírodě např. zvuk řeky nebo přírodních živlů a jevů. Díky tomu můžeme ve třídě navodit specifickou atmosféru určitého místa na Zemi a vytvořit tak relaxační část hodiny. Ručně vyrobené nástroje či předměty u dětí rozvíjí především fantazii, a to nejen svým vzhledem, ale také možnostmi používání.

Činnost: improvizovaný doprovod s ručně vyrobenými nástroji, diskuze na téma přírodní živly

Cíle: rozvoj fantazie, získání teoretických znalostí z oblasti přírodních jevů, rozvoj rytmu, dynamiky

Ročník: 6.

Pomůcky: sáčky, listí, kamínky, písek, kovový plát, láhve s vodou

Časové rozpětí: 20 minut

Postup: Každé dítě dostane jeden hudební nástroj. Nástroje můžeme použít jak Orffovy, tak i vlastnoručně vyrobené z přírodních materiálů, či improvizované předměty, které vytváří zvuk přírodních jevů: láhev s vodou (moře, řeky), listí, kamínky, písek, sáček (vítr), kovový plát (bouřka). Děti necháme hádat, které přírodní zvuky můžeme danými pomůckami vyjádřit a následně zaměříme diskuzi na přírodní jevy. Závěrem si zazpíváme píseň s přírodním tématem a necháme děti improvizovaně doprovázet na nástroje.

¹⁵ SEDLÁK, F. *Didaktika hudební výchovy 2: na 2. stupni základní školy: učebnice pro posluchače pedagogických fakult.* 2. vyd., částečně upr. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984, s. 123.

2.2. Hudební výchova v zeměpisu

V předchozí kapitole jsme hovořili o tom, jak se dají použít zeměpisná témata v hodinách hudební výchovy. Následující kapitola bude protikladně pojednávat o použití hudební výchovy v hodinách zeměpisu. Nemůžeme však postupovat podle jednotlivých činností, jelikož předmět zeměpis je založen především na teoretických znalostech na rozdíl od HV. Přesto zde můžeme použít pro rozvoj znalostí a lepší zapamatování informací daného zeměpisného učiva tematické písně, které nám alespoň z části abstinující praktickou stránku předmětu doplní.

1. **Činnost:** napodobení zvuků oceánu, bouře a větru pomocí improvizovaných pomůcek

Téma: světové oceány

Cíle: relaxační odlehčení hodiny, rozvoj sluchové představivosti, rozvoj rytmu

Ročník: 7.

Časové rozpětí: 10 minut

Pomůcky: kamínky, plastové láhve s vodou, prázdné plastové láhve, sáčky, tenký kovový plát či fólie

Postup: Zařazení této činnosti je vhodné uprostřed nebo na konci hodiny při rozebírání tématu světové oceány. Děti si na předem určený den samy obstarají pomůcky. Nejprve jim vysvětlíme, jak bude celá činnost probíhat a začneme tak, že pustíme relaxační hudbu a děti se mohou položit na lavici. Následně použijeme metodu vyprávění a popisování postupného příchodu vlny tsunami na pobřeží, přičemž necháme děti zapojit se spontánně do vyprávění použitím pomůcek. Na závěr položíme dětem následující otázku: *„Kvůli tsunami jsou v nebezpečí oceánské rybářské lodi. Které místo je pro tato plavidla nejbezpečnější, pokud se chtějí vyhnout zničení?“*¹⁶

¹⁶ VÁVRA, J. *Didaktika geografie 1: Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině v zeměpisu na ZŠ, na příkladu tématu Světový oceán*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006, s. 50. ISBN 80-7372-083-3.

- A. Když zakotví blízko břehu.
- B. Na otevřeném moři, kde voda dosahuje velkých hloubek.
- C. V přístavu, kde jsou skryté za velkými loděmi.
- D. Pro plavidla neexistuje žádné bezpečné místo.

2. **Činnost:** zeměpisná exkurze

Ročník: 7.-9.

Cíle: rozpoznání dynamiky, výšky, barvy a síly tónů, odlišení hluku od zvuku, rozvoj schopnosti vyjadřovat své myšlenky, zapojit se do diskuze, rozvoj znalostí o rostlinách a zvířatech, rozvoj ekologického myšlení

Pomůcky: sáčky na sběr rostlin

Časové rozpětí: 45-90 minut

Postup: S dětmi se vydáme do přírody, například do lesa, či k řece atd. Zastavíme se na určitém místě, popíšeme si ho z biogeografického a ekologického hlediska a přirozeně navážeme na diskuzi. Následně děti ztišíme a necháme je chvíli poslouchat zvuky z okolí. Poté se na různých zvucích snažíme vysvětlit co to je dynamika, barva, výška a síla určitých tónů, které z přírody slyšíme a učíme děti také rozpoznat hluk od zvuku.¹⁷ Exkurze může být zakončena sběrem lučních rostlin a jejich pojmenováním.

3. **Činnost:** zeměpisná hra s úkolem

Ročník: 7.

Cíle: procvičení států Země a jejich hlavních měst, rozvoj znalostí o státní hymně, tancích a skladatelích určitého státu

Pomůcky: lístečky se státy a jejich hlavními městy

Časové rozpětí: 5-10 minut

Postup: Smícháme dohromady lístečky, na kterých jsou napsány některé státy Země a jejich hlavní města na dalších lístečích. Děti si vylosují jeden lísteček a snaží se vzájemně vyhledat k sobě dvojici např. Slovenská republika - Bratislava. Následně se vytvořené dvojice dětí spolu začnou hledat podle světadílů a utvoří tak 5 skupinek (vynecháme světadíly Arktida a Antarktida). Každé dítě z dané skupiny dostane za domácí písemný úkol do příští hodiny vyhledat text i noty státní hymny, informace

¹⁷ KOPECKÝ, J., SYNEK, J., ZOUHAR, V. *Hudební hry jinak: Hry se zvuky a elementární komponování*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2014, s. 113. ISBN 978-80-7460-066-1.

o národních tancích či typických nástrojích dané země a nejvýznamnějšího skladatele daného státu, který si na začátku vylosovalo.

4. **Činnost:** poznávací činnost s obrázky lidí různého etnika a propojení s hudbou

Ročník: 6.-7.

Cíle: prohloubení poznatků o lidech z různých zemí a jejich národních písní

Pomůcky: CD přehrávač, hudební skladby, obrázky s tvářemi lidí z Číny, Ruska, Indie, Jižní Ameriky, Francie, České Republiky, Skotska, střední Ameriky, Afriky

Časové rozpětí: 15 minut

Postup: Při rozebírání sociokulturních zvláštností a odlišností států a jejich obyvatelstva, můžeme dětem dát obrázky s tvářemi lidí různého etnika. Poté na CD přehrávači pustíme národní hudbu různých států a děti zvedají nad hlavu obrázek s příslušným člověkem, obývajícím stát, jehož hudba hraje.

5. **Činnost:** zpívání podle mapy

Ročník: 6.-7.

Cíle: rozvoj smyslu pro dynamiku, uvědomění si pozice jihu a severu na mapě

Pomůcky: nástěnná mapa Světa, ukazovátka

Časové rozpětí: 5 minut

Postup: Při učení podnebných pásů můžeme pro odlehčení výuky použít hru na procvičení dynamiky při hlasovém projevu. Pověsíme nástěnnou mapu a plynulým pohybem ukazovátka ukazujeme na jednotlivé části Země. Pokud ukazujeme více na sever, děti zpívají slaběji. Jestliže ukazujeme více na jih, děti zpívají hlasitěji.

6. **Činnost:** zpěv písniček

Ročník: 6.-9.

Cíle: odlehčení výuky, snadnější zapamatování zeměpisného tématu

Pomůcky: noty, klavír nebo kytara

Časové rozpětí: 5-10 minut

Postup: V hodinách, kde bude tématem některá disciplína ze socioekonomické geografické sféry, můžeme doplnit výklad písničkami s etnickým, průmyslovým, dopravním či politickým námětem. Naopak v těch hodinách, kde se zaměříme na fyzickogeografickou sféru, můžeme použít písničky s hydrologickým, geomorfologickým či meteorologickým námětem. Absenci klavíru ve třídě jako doprovodného nástroje můžeme vyřešit použitím např. kytary. Širší ukázkou jednotlivých písniček rozdělených podle zeměpisných témat udává tabulka č. 2 v následující kapitole.

3. Písně se zeměpisným námětem

V této kapitole uvádíme tabulku s výčtem různých písní, které jsme rozdělili podle zeměpisných témat do jednotlivých kategorií. Při zařazování písní jsme vycházeli z běžně dostupných zpěvníků, a proto si neděláme nároky na úplnost, jelikož jsme si vědomi existence spousty dalších např. folklórních či žánrově rozličných zpěvníků. Dále uvádíme seznam jednotlivých zpěvníků, ze kterých jsme čerpali.

3.1 Výčet zpěvníků a vybraných písniček

Já písnička 1.¹⁸: Kdyby byl Bavorov, Já jsem z Kutné hory, Kdyby byla Morava, Vyletěla holubička, Na tý louce zelený, Okoř

Já písnička 2.¹⁹: Směr Jižní Austrálie, Všichni jsou už v Mexiku, Když jsem šel vod Domažlic, My pluli dál a dál, Pstruh, Z humen ven, Už z hor zní zvon, Ta zem je tvá zem, Já jsem z Kutné hory, Jez, Atlantída, Tam za vodou v rákosí

Já písnička 3.²⁰: Guadalcanal, Island, Amerika, Všichni jsou už v Mexiku, Hejno vran, Na shledanou krokodýle, Lesní studánka, Jarní tání, Severní vítr, Klobouk ve křoví

Já písnička 4.²¹: Voda živá

Písnička II.²²: Tam v Texasu, Jarní, Chlupatý kaktus

Písničky a jejich dramaturgie²³: To ta Hel'pa, Teče voda proti vodě, Nezacházej slunce, A te Réhradice, Zasela jsem bazaličku, Čerešničky, čerešničky, čerešně, Krumlovský zámeček, Mračí se mračí, Ej od Buchlova,

Vánoce v Evropě i za rohem²⁴: Melchior er Balthasar (Francie), Dormi, dormi, bel bambin (Itálie), Es hat sich hat eroffnet (Německo), Ave Maria (Peru), Lulajze Jezuniu (Polsko), Přišli so přišli (Slovinsko), Tan, tan van por el desierto (Španělsko), Noi siamo i tre re (USA), Coventry Carol (Anglie), Ben Belén acaba (Argentina), Er is een Kindeke (Finsko)

¹⁸ JÁNSKÝ, P., DVOŘÁK, L. *Já písnička 1*. Cheb: MUSIC CHEB, 1994. ISBN 80-85925-01-X.

¹⁹ JÁNSKÝ, P. *Já písnička 2*. Cheb: MUSIC CHEB, 1994. ISBN 80-85925-02-8.

²⁰ LANGHANS, P. *Já písnička 3*. Cheb: MUSIC CHEB, 1995. ISBN 80-85925-03-6.

²¹ KOZÁKOVÁ, S., ZIMA J., MACEK, J. *Já písnička 4*. Cheb: G+W, 2008. ISBN M-706509-66-2.

²² *Písnička II.: Zpěvník pro II. stupeň základní školy. Cesty*. ISBN 80-7181-414-8.

²³ ŠIMANOVSKÝ Z., TICHÁ A., BUREŠOVÁ V. *Písničky a jejich dramaturgie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-477-X

²⁴ KOUTSKÝ, J. *Vánoce v Evropě: i za rohem*. Praha: Tiskárny Vimperk, 1995. ISBN 80-901740-7-8.

Téměř kompletní zpěvník²⁵: Cvrčkové, Halleyova kometa, Jsi jako řeka, Živá voda

Hrajeme si s písničkou²⁶: Vosy, vosy, vosy, sršáni, A já su synek z Polanky, Kukačka kuká, Kole Jarošova, Za horami, doubravami, Mravenčí ukolébavka, Chválím tě, Země má, Újezd nad lesy, Čechy krásné, Čechy mé, Vltavo, Vltavo,

Country zpěvník 2.²⁷: Cesta do Mexika, Dům u vycházejícího slunce, Kalifornie, Matterhorn, Ohio, Ruty šuty, Rocky Top

Vodácký zpěvník 1.²⁸: Jez

Já písnička 5.²⁹: Když se zamiluje kůň

Dětem³⁰: Klouzky, Kdybys byla vlaštovkou, Stromy, Zapadání, Jevíčko, Pod dubem, za dubem, Hrady a zámky, Labutě

Písničky z muzikálů³¹: Kolíne, Kolíne, Arizona

²⁵ JANOUŠEK S. *Téměř kompletní zpěvník – 140 vybraných písní*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. ISBN 80-86845-41-9.

²⁶ ŠIMANOVSKÝ Z., TICHÁ A. *Hrajeme si s písničkou*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0097-0.

²⁷ MACEK J. *Country zpěvník 2*. Cheb: G+W. 2001-2008, ISMN M-706509-33-4

²⁸ *Vodácký zpěvník 1*. Praha: Klika, 2014. ISBN 978-80-87373-40-8.

²⁹ KOZÁKOVÁ, S., ZIMA J. a MACEK J. *Já písnička 5*. Cheb: G+W. 2013. ISMN 979-0-706509-91-4.

³⁰ SVĚRÁK Z., UHLÍŘ J. *Dětem*. Praha 4: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1949-9.

³¹ SUCHÝ, O. *Písničky z muzikálů*. Cheb: G+W. 1999. ISBN M-706509-16-7.

3.2 Písně se zeměpisnými tématy

Nyní zařazujeme tabulku písní, rozdělených podle geografických témat.

Tab. 2. Písně se zeměpisnými tématy

Světadily, ostrovy	Vesmír, planety	Státy	Města	Vodstvo	Fauna	Flóra	Přírodní živly, roční období, počasí	Přírodní útvary, stavby	Vánoční písničky Evropských zemí
Směr Jižní Austrálie	Halleyova kometa	Všichni jsou už v Mexiku	Když jsem šel vod Domažlic	My pluli dál a dál	Pstruh	Z humen ven	Jarní tání	Už z hor zní zvon	Melchior er Balthasar (Francie)
Guadalcanal	Chválím tě, Země má	Ta zem je tvá zem	Já jsem z Kutné hory	Jez	Hejno vran	Lesní studánka	Severní vítr	Klobouk ve křoví	Dormi, dormi, bel bambin (Itálie)
Island		Kde domov můj	Kdyby byla Morava	Atlantída	Na shledanou krokodýle	Chlupatý kaktus	Jarní	Okoř	Es hat sich hat eroffnet (Německo)
Amerika		Nad Tatrou sa blýská	To ta Heřpa	Tam za vodou v rákosí	Lesní studánka	Zasela jsem bazaličku	Nezacházej, slunce	Krumlovský zámeček	Ave Maria (Peru)
		Tam v Texasu	A tě Réhradice	Voda živá	Na tý louce zelený	Čerešničky, čerešničky, čerešně	Mračí se mračí	Ej, od Buchlova	Lulajze Jezuniu (Polsko)
		Cesta do Mexika	A já su synek z Polanky	Na shledanou krokodýle	Vyletěla holubička	Klouzky	Za horami, doubravami	Matterhorn	Prišli so prišli (Slovinsko)
		Kalifornie	Kole Jarošova	Teče voda proti vodě	Cvrčkové	Stromy	Zapadání	Rocky Top	Tan, tan van por el desierto (Španělsko)
		Ohio	Újezd nad lesy,	Jsi jako řeka	Vosy, vosy, sršání...	Pod dubem, za dubem		Hrady a zámky	Noi siamo i tre re (USA)
		Ruty šuty	Čechy krásné, Čechy mé	Živá voda	Kukačka kuká				Coventry Carol (Anglie)
		Arizona	Dům u vycházejícího slunce	Vltavo, Vltavo,	Mravenčí ukolébavka				Ben Belén acaba (Argentina)
		Island	Jevíčko	Jez	Když se zamiluje kůň				Er is een Kindeke (Finsko)
			Kolíne, Kolíne	Lesní studánka	Kdybys byla vlaštovkou				
			Kdyby byl Bavorov		Labutě				
					Na shledanou krokodýle				

V tabulce jsou uvedeny názvy písní, které jsme vybírali z různě dostupných zpěvníků. Při výběru jsme pátrali především ve zpěvnících dostupných široké laické veřejnosti a zaměřili jsme se výhradně na témata související se zeměpisnou a přírodní tematikou. Naší cílovou skupinou byl 2. stupeň ZŠ a na základě toho byla potřeba dbát vyšší pozornosti především na text písně. Podařilo nám vyhledat několik trampských či vodáckých zpěvníků, které obsahovaly nespočet tematicky vhodných písní, avšak jejich text byl poněkud lascivní až vulgární.

Obecně se předmět zeměpis skládá z fyzickogeografických a socioekonomických témat. Při sběru písní se nám však nepodařilo vyhledat materiál, který by zaplnil všechna zeměpisná témata obou dvou kategorií. Jednotlivá témata tak byla následně vytvořena až na základě vyhledaných písní. Problém nastal v tom, že některé písně měly zeměpisné téma přímo v názvu, ale jejich text se zeměpisné tematice přibližoval jen velmi slabě např. *Ej, od Buchlova*. Na druhou stranu např. píseň *Klobouk ve křoví* ve svém názvu žádné zeměpisné téma neobsahuje, ale textem se řadí do kategorie *Přírodní útvary, stavby*. Další viditelnou věcí může být také to, že některé písničky se objevují ve více kategoriích, např. píseň *Nashledanou krokodýle* se objevuje v kategorii *Fauna* díky svému názvu, ale i v kategorii *Vodstvo*, jelikož sem spadá svým obsahem textu.

Pro lepší přehlednost počtu jednotlivých písní na závěr uvádíme graf písní se zeměpisnou tematikou. Kromě přehledu počtu písní v jednotlivých kategoriích jsme se ještě zaměřili na obecné rozdělení samotných zeměpisných témat na socioekonomickou a fyzickogeografickou úroveň.

Graf č. 1.: Rozdělení písní podle zeměpisných kategorií

Z grafu je patrné, že se nám podařilo najít více písní s fyzickogeografickou tematikou, přičemž dominuje především kategorie Vodstvo a Fauna, což pro nás není nejspíš překvapivé. Nejméně materiálu jsme se dohledali v kategoriích Světadíly, ostrovy, Vesmír a planety, přírodní živly a roční období, které spadají do oblasti obecného pohledu na planetu Zemi. Zajímavé je to, že se v žádném z těchto témat neobjevila píseň s ekologickým námětem, která by svým textem žáky upozorňovala na problémy např. s životním prostředím. V dnešní době by bylo vhodné se touto tematikou více zabývat a podvědomě pomocí písniček dětem tyto informace vštěpovat.

Specifickou kategorií jsou *Vánoční písničky Evropských zemí*, které jsme zařadili jako doplněk, z něhož lze čerpat při výuce obou předmětů v období Vánoc.

4. Návrh na realizaci průřezových témat mezi předměty hudební výchova a zeměpis

V následující kapitole se pokusíme navrhnout projekt složený ze tří vyučovacích hodin, ve kterých se nám budou vzájemně prolínat hudební a zeměpisná témata. Popíšeme si činnosti, cíle, pomůcky, věkové rozhraní a časové rozpětí jednotlivých hodin, avšak upozorňujeme na to, že text obsahuje pouze návrhy a inspirace pro realizaci aktivit v mezipředmětových vztazích. Jednotlivé hodiny na sebe tematicky navazují, ale dají se samozřejmě provést i samostatně. Záleží na záměrech a cílech vyučujícího.

4.1 Hudba a krajina

Cíle: rozpoznání dynamiky, výšky, barvy a síly tónů, odlišení hluku od zvuku, rozvoj schopnosti vyjadřovat své myšlenky, zapojit se do diskuze, rozvoj znalostí o rostlinách a zvířatech, rozvoj ekologického myšlení

Ročník: 6.-9.

Pomůcky: igelitové sáčky

Časové rozpětí: 45 minut

Postup:

- se žáky se vydáme do přírody, např. do lesa či k řece
- zastavíme se na určitém místě, popíšeme si ho z biologického a ekologického hlediska a přirozeně rozvineme na tato témata diskuzi
- pokládáme různé druhy otázek: „Jaké druhy stromů zde vidíte? Jaké druhy zvířat se zde mohou nacházet? Proč je důležité z ekologického hlediska toto místo udržovat bez nepořádku a odpadků? Jaké rostliny zde vidíte?“
- následně děti ztišíme a necháme je chvíli poslouchat zvuky z okolí, přičemž se na různých zvucích snažíme vysvětlit, co to je dynamika, barva, výška a síla určitých tónů, které z přírody slyšíme a učíme děti také rozpoznat hluk od zvuku
- dále můžeme použít otázky „Co slyšíte za zvuky? Co, nebo kdo tyto zvuky může vydávat? Který zvuk je silnější, který slabší a který je vyšší a který nižší? Jak rozlišujeme zvuk od hluku?“
- začneme vyprávět, že takto chodili i skladatelé českou krajinou a spousta z nich se jí nechala inspirovat ve svých dílech (např. Bedřich Smetana, Leoš Janáček, Antonín Dvořák)
- exkurze může být zakončena sběrem lučních květin

4.2. Města ČR a Leoš Janáček

Cíle: získání teoretických znalostí o Leoši Janáčkově a městech České Republiky, radost ze zpěvu nově naučené písničky

Ročník: 9.

Pomůcky: pracovní list Česká Republika, Atlas, noty k písničce Už ty pilky dořezaly, klavír nebo kytara

Časové rozpětí: 45 minut

Postup:

- stručně seznámíme žáky s životem Leoše Janáčka
- dětem rozdáme pracovní listy s mapou České Republiky a jejími městy, necháme děti list vyplnit
- následně si žáci rozdělí barevně mapu na regiony Morava, Čechy a Slezsko
- dále si vyznačíme oblast Lašsko a zmíníme ji stručně především v historických, folklórních a zeměpisných souvislostech
- zakroužkujeme si města, ve kterých Janáček pobýval (Brno, Praha, Ostrava) a jeho rodné město Hukvaldy necháme děti vyhledat individuálně v atlase, přičemž v mapě bude toto město vyznačeno nejvýrazněji
- na závěr děti seznámíme s Janáčkovým dílem Lašské tance a jeho jednotlivými částmi (Starodávny I, Požehnaný, Dymák, Starodávny II, Pilky)
- poslech části „Pilky“ v orchestrální úpravě, ptáme se: „Jaké nástroje jste slyšeli hrát?“³²
- ukážeme, jak vypadá partitura části Pilky, můžeme ji rozeslat po třídě³³
- na závěr děti naučíme písničku „Pilky“

a) rozezpívání

- „Had dostal škytavku“ – správně se nadechneme a se souhláskou „s“ přerušovaně vypouštíme vzduch (s s s s s s s).

³² ŠÁRA, L. Na návštěvě. *Malotřídní škola - přípravy na vyučování* [online]. 2013 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/na-navsteve/>

³³ JANÁČEK, L. *Pilky. Lašské tance* [partitura]. Praha:Supraphon, 1985.

- „Sfoukávání svíček na dortu“ – žák se snaží vydechovat tak dlouho, dokud nesfoukne tolik svíček, kolik je mu let.³⁴

Obr. 5.: Rozzpívání brumendo³⁵

- zpíváme se zavřenými ústy, přičemž zuby jsou mírně vzdáleny od sebe, vytváříme jemný zvuk tzv. brumendo

Obr. 6.: Hlasové cvičení s rozsahem kvinty I.³⁶

Obr. 7.: Rozzpívání na slabikách „na-ne-ny-no-nu“.³⁷

³⁴ BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 32. ISBN 978-80-7368-893-6.

³⁵ SYNEK, J. *Didaktika hudební výchovy 1*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, s. 9. ISBN 80-244-0972-0.

³⁶ MUNDILOVÁ, A. *Rozzpívání jako součást pěvecké výchovy sborového zpěváka*. Praha, 2011, s. 32. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

³⁷ SYNEK, J. *Didaktika hudební výchovy 1*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, s. 12. ISBN 80-244-0972-0.

Obr. 8.: Cvičení pro přesnou intonaci I.³⁸

b) Zpěv písničky Pilky

2. Jura enem poskakuje, Hanka se zas jen toči,
muzikanti podřimují, hrom ať do nich uhoď!

Obr. 1.: Písnička Pilky³⁹

- píseň rozdělíme na předvětí a závětí, přičemž předvětí zazpívá jedna skupina žáků a závětí druhá
- snažíme se zpívat opravdu krátce, všímáme si typicky lašského nářečí v textu
- jako doprovodný nástroj zvolíme kytaru a střídáme prázdné struny (G, D) nebo můžeme využít i jiné doprovodné nástroje, např. tympány či Orffovy nástroje⁴⁰

³⁸ MUNDILOVÁ, A. *Rozepívání jako součást pěvecké výchovy sborového zpěváka*. Praha, 2010, s. 34. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

³⁹ ŠÁRA, L. Na návštěvě. *Malotřídní škola - přípravy na vyučování* [online]. 2013 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/na-navsteve/>

⁴⁰ ŠÁRA, L. Na návštěvě. *Malotřídní škola - přípravy na vyučování* [online]. 2013 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/na-navsteve/>

4.3. Vodstvo ČR a Bedřich Smetana

Cíle: získání teoretických znalostí o Bedřichu Smetanovi a vodstvu České republiky

Ročník: 6.-9.

Pomůcky: nástěnná mapa ČR

Časové rozpětí: 45 minut

Postup:

- začneme hovořit o životě B. Smetany a jeho dílech
- jako stěžejní dílo zmíníme symfonickou báseň Má vlast a vyjmenujeme všechny její části
- u každé části stručně zmíníme její obsah
- s dětmi si vyhledáme pomocí nástěnné mapy umístění řeky, místo, kde pramení a kudy protéká (města, nížiny, vrchoviny atd.)
- vyvoláváme jednotlivě žáky k mapě a společně pojmenováváme další vodní toky, vodní díla a jezera České republiky
- téma zakončíme poslechem skladby Vltava se samostatným kreativním vyjádřením

Poslechová činnost s kreativním vyjádřením

Cíl: vyjádření vlastních pocitů, rozvoj schopnosti vnímat dynamiku, výšku, barvu a sílu, rozvoj fantazie

Ročník: 6.-9.

Skladba: Bedřich Smetana - Vltava

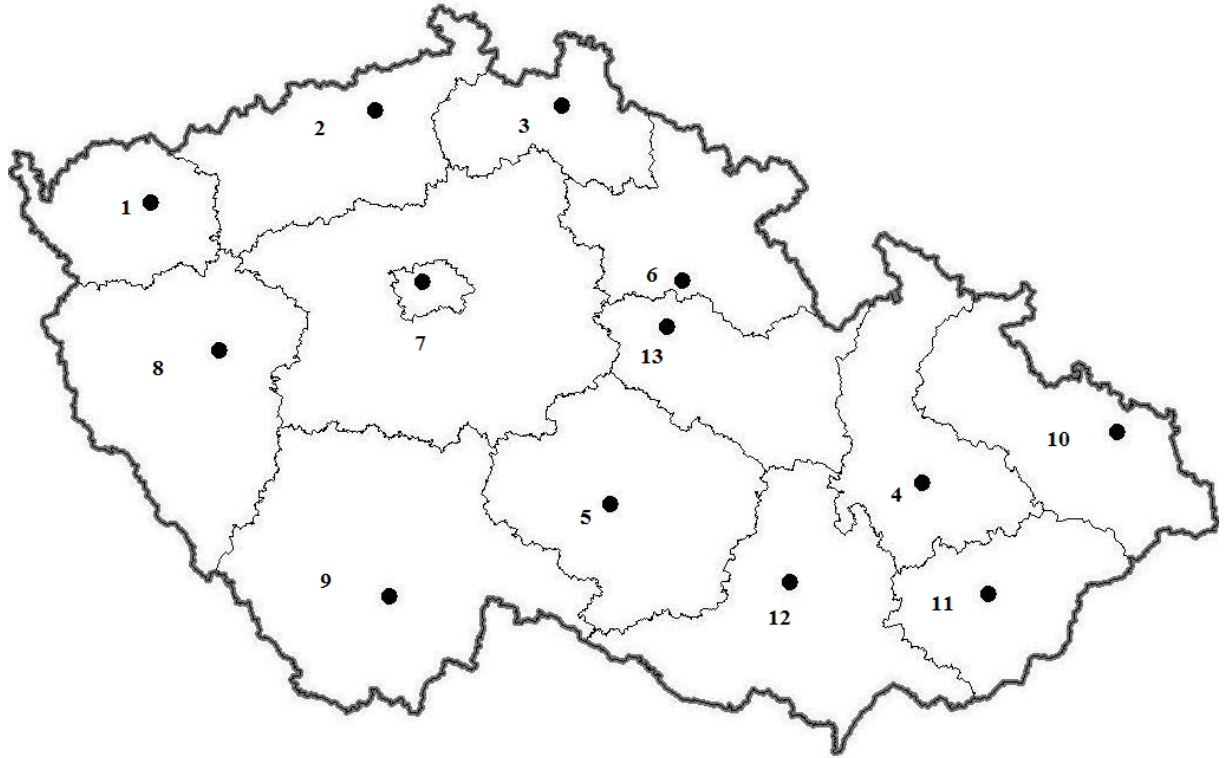
Pomůcky: papír, tužka, CD přehrávač, skladba na CD

Časové rozpětí: 10 minut

Postup:

- pustíme dětem skladbu a necháme je pomocí jedné linie, kterou tvoří tužkou, vyjádřit své pocity ze znějící skladby na papír

Pracovní list - Města České republiky

Obr. 5.: Slepá mapa krajů a měst ČR⁴¹

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

⁴¹ Slepá mapa krajů ČR s krajskými městy. Zeměpis.com: geografický portál [online]. 2002 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.zemepis.com/smkrajem.php>

Závěr

Lze nějakou formou výuky propojit dva naprosto odlišné předměty tak, aby se vzájemně tematicky doplňovaly? Tato bakalářská práce měla zprostředkovat novou myšlenku propojení hudební výchovy a zeměpisu v rámci mezipředmětových vztahů podle Rámcového vzdělávacího programu na 2. stupni základní školy.

V první části jsem se stručně zabývala termínem Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a rámcový učební plán pro základní vzdělávání a objasnila jsem strukturu vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů, přičemž jsem upozornila také na rozdíl mezi termíny *průřezová témata* a *mezipředmětové vztahy*.

Druhá kapitola byla věnována vzájemnému prolínání předmětů hudební výchova a zeměpis pomocí různě navržených činností, přičemž jsem dospěla na základě studia didaktiky jednotlivých oborů k tomu, že se oba dva předměty liší zejména v povaze činností. Zeměpis je zaměřen spíše teoreticky a hudební výchova prakticky. Je tedy poněkud obtížné je vzájemně srovnávat na stejné úrovni, ale právě díky tomuto markantnímu rozdílu bylo vhodné pokusit se o jejich vzájemné prolínání a tím jednotlivé chybějící složky doplnit.

V třetí kapitole jsem vytvořila tabulku písní se zeměpisnými tématy. Samozřejmě si jsem vědoma toho, že jejich seznam není úplně kompletní, a také že existuje spousta další literatury, ze které bych mohla písně čerpat. Zaměřila jsem se však na aktuálně nabízené zpěvníky v České republice, které jsou momentálně běžně k dostání.

V dnešní době je nedílnou součástí práce každého učitele vytvářet průřezová témata a snažit se o realizaci mezipředmětových vztahů. Myslím, že tato bakalářská práce může být inspirací a přínosem nejen pro učitele těchto dvou předmětů ale i pro ostatní, kteří hledají inovativní přístupy v dnešní moderní výuce.

Seznam pramenů a literatury

Literatura:

BLAŽKOVÁ, O., LIŠKOVÁ, Y. *Metodika výuky hudební výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe - náměty pro začínající učitele*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, s. 77. ISBN 978-80-7368-893-6

Česká republika: *Sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia*. Praha: Kartografie PRAHA, 2009. ISBN 978-80-7393-041-7.

HERINK, J. *Lidé a příroda: Učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia*. Praha 1: Nakladatelství české geografické společnosti, 2001. ISBN 80-86034-17-8.

JANOUSEK S. *Téměř kompletní zpěvník – 140 vybraných písní*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. ISBN 80-86845-41-9.

JÁNSKÝ, P. *Já písnička 2*. Cheb: MUSIC CHEB, 1994. ISBN 80-85925-02-8. LANGHANS, P. *Já písnička 3*. Cheb: MUSIC CHEB, 1995. ISBN 80-85925-03-6.

JÁNSKÝ, P., DVOŘÁK, L. *Já písnička 1*. Cheb: MUSIC CHEB, 1994. ISBN 80-85925-01-X.

KOPECKÝ, J., SYNEK, J., ZOUHAR, V. *Hudební hry jinak: Hry se zvuky a elementární komponování*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2014, s. 113. ISBN 978-80-7460-066-1.

KOUTSKÝ, J. *Vánoce v Evropě: i za rohem*. Praha: Tiskárny Vimperk, 1995. ISBN 80-901740-7-8.

KOZÁKOVÁ, S., ZIMA J., MACEK, J. *Já písnička 4*. Cheb: G+W, 2008. ISBN M-706509-66-2.

KOZÁKOVÁ, S., ZIMA J. a MACEK J. *Já písnička 5*. Cheb: G+W. 2013. ISMN 979-0-706509-91-4.

MACEK J. *Country zpěvník 2*. Cheb: G+W. 2001-2008, ISMN M-706509-33-4

Písnička II.: Zpěvník pro II. stupeň základní školy. Cesty. ISBN 80-7181-414-8.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Praha: MŠMT, 2013.

SEDLÁK, F. *Didaktika hudební výchovy 2: na 2. stupni základní školy: učebnice pro posluchače pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.

SUCHÝ, O. *Písničky z muzikálů*. Cheb: G+W. 1999. ISBN M-706509-16-7.

SVĚRÁK Z., UHLÍŘ J. *Dětem*. Praha 4: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1949-9.

SYNEK, J. *Didaktika hudební výchovy 1*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0972-0.

ŠIMANOVSKÝ Z., TICHÁ A. *Hrajeme si s písničkou*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0097-0.

ŠIMANOVSKÝ Z., TICHÁ A., BUREŠOVÁ V. *Písničky a jejich dramaturgie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-477-X

VÁVRA, J. *Didaktika geografie 1: Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině v zeměpisu na ZŠ, na příkladu tématu Světový oceán*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. ISBN 80-7372-083-3.

Vodácký zpěvník 1. Praha: Klika, 2014. ISBN 978-80-87373-40-8.

Zeměpis naší vlasti: Učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia. Praha 1: Nakladatelství české geografické společnosti, 2005. ISBN 80-86034-48-8.

Bakalářská práce:

MUNDILOVÁ, A. *Rozzpívání jako součást pěvecké výchovy sborového zpěváka*. Praha, 2010, Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

Notový materiál:

JANÁČEK, L. Pilky. *Lašské tance* [partitura]. Praha:Supraphon, 1985.

PANICOVÁ, H. *Lidová kultura Lašska*. Brno, 2006. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita.

Internetové zdroje:

Metodický portál RVP.CZ: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 2013 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=3951>

ŠÁRA, Lubomír. Na návštěvě. *Malotřídní škola - přípravy na vyučování* [online]. 2013 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/na-navsteve/>

CD nosiče:

JANÁČEK, Leoš. *Lašské tance* [CD]. Brno: Supraphon, 1987, 11 1520 – 2 031.

SMETANA, Bedřich. *Má Vlast* [CD]. Hamburg: Polydor International GmbH, 1987, 431 652-2.

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Leoš Janáček

Příloha č. 2 – Zeměpisné vymezení Lašska

Příloha č. 3 – Kraje a města ČR

Příloha č. 4 – Obecně zeměpisná mapa ČR

Příloha č. 5 – Rozezpívání brumendo

Příloha č. 6 – Hlasové cvičení s rozsahem kvinty 1

Příloha č. 7 – Rozezpívání na slabikách „na-ne-ny-no-nu“

Příloha č. 8 – Cvičení pro přesnou intonaci 1

Příloha č. 9 – Písnička „Pilky“

Příloha č. 10 – Hudební hádanka

Příloha č. 11 – Ukázka části partitury „Pilky“

Příloha č. 1.: Leoš Janáček (*dostupné z: <http://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/leos-janacek>*)

Příloha č. 2.: Zeměpisné vymezení Lašska (dostupné z: PANICOVÁ, H. Lidová kultura Lašska. Brno, 2006. s. 7. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita.)

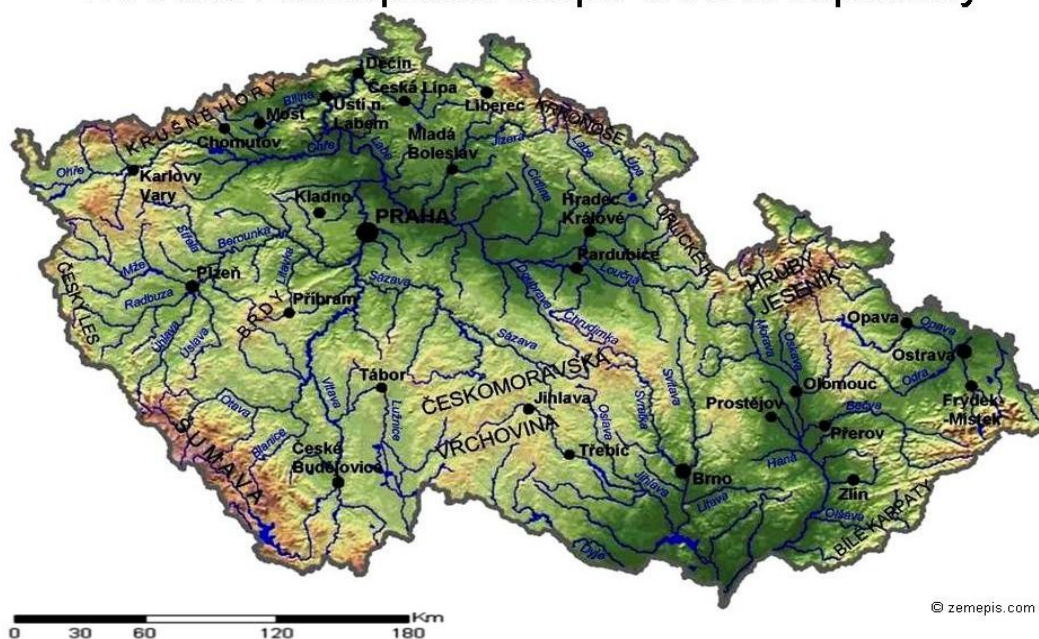
Zeměpisné vymezení

Příloha č. 3.: Mapa krajů a měst ČR (*dostupné z: <http://obce.sweb.cz/>*)

Příloha č. 4.: Obecně zeměpisná mapa České republiky (*dostupné z: <http://www.zemepis.com/ozmcr.php>*)

Obecně zeměpisná mapa České republiky

Příloha č. 5.: Rozzpívání brumendo

Musical notation for Příloha č. 5. It consists of a single staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The melody is a series of eighth notes: G4, A4, Bb4, C5, Bb4, A4, G4, followed by a whole note G4. Below the staff, the lyrics "Hm - - - mu - - - - hm" are written, with dashes indicating the duration of the humming.

Příloha č. 6.: Hlasové cvičení s rozsahem kvinty 1

Musical notation for Příloha č. 6. It consists of a single staff in treble clef with a 2/4 time signature. The melody starts on G4, moves up to A4, B4, and C5, then descends to B4, A4, and G4. The notes are: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter), followed by a whole rest. Below the staff, the lyrics "ja - a - a" are written, with dashes indicating the duration of the vowels.

Příloha č. 7.: Rozzpívání na slabikách „na-ne-ny-no-nu“

Musical notation for Příloha č. 7. It consists of a single staff in treble clef with a 2/4 time signature. The melody is a series of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, followed by a whole rest. Below the staff, the lyrics "Na-ne-ny-no na-ne-ny-no na-ne-ny-no nu" are written, with dashes indicating the duration of the syllables.

Příloha č. 8.: Cvičení pro přesnou intonaci 1

Musical notation for Příloha č. 8. It consists of a single staff in treble clef with a 4/4 time signature. The melody is a series of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, followed by a whole rest. Below the staff, the lyrics "ju" are written, with a long dash indicating the duration of the vowel.

Příloha č. 9.: Písnička „Pilky“

Už ty pil-ky do-fe-za-ly, už ty mlyn-ky do-mle-ly,
už sed-la-ci vy-mla-ti-li, ma-ju pra-zdne sto-do-ly.

2. Jura enem poskakuje, Hanka se zas jen toči,
muzikanti podřimují, hrom ať do nich uhodí!

Příloha č. 10.: Hudební hádanka

2: Hlavní město Iráku

Příloha č. 11.: Partitura části skladby „Pilky“ (dostupná z: JANÁČEK, L. *Pilky. Lašské tance* [partitura]. Praha:Supraphon, 1985, s. 103-104)

6
PILKY

Andante con moto (♩ = 122)

2/4 *rit.*
p marc.

cl 1
cl 2
fg 1
fg 2
cr 1
cr 2
tp

Andante con moto (♩ = 122)

2/4
p marc.

Vn 1
Vn 2
Vl
Vc
Cb

9

cl 1
cl 2
fg 1
fg 2
cr 1
cr 2
tp

Vn 1
Vn 2
Vl
Vc
Cb

103
H 6571

17 **1** *unh.*

ob 1 *mf*

cl 1 *mf*

cl 2 *mf*

fg 1 *mf/marc.*

cr 1 *mf*

cr 2 *mf*

tp *mf*

cpl *mf*

Vn 1 *mf*

Vn 2 *mf*

Vl *mf/marc.*

Vc *arco*
mf

Cb *picc.*
mf

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Ševelová
Katedra:	Hudební výchovy
Vedoucí práce:	PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Vzájemné prolínání hudební výchovy a zeměpisu na 2. stupni základní školy
Název v angličtině:	Interpenetration of music education and geography at the 2nd stage of primary school
Anotace práce:	Práce obsahuje čtyři části, které se dále člení. První pojednává o Rámcově vzdělávacím programu a kurikulech předmětů hudební výchova a zeměpis. Druhá část se věnuje vzájemnému prolínání těchto dvou předmětů pomocí různých činností. Třetí kapitola obsahuje tabulku s písněmi se zeměpisnou tematikou, které jsou rozděleny do jednotlivých zeměpisných kategorií. Poslední kapitola se zaměřuje na návrh projektu, který se skládá ze tří vyučovacích hodin a realizují se v něm mezipředmětové vztahy mezi hudební výchovou a zeměpisem.
Klíčová slova:	hudební výchova, zeměpis, rámcově vzdělávací program, mezipředmětové vztahy, písně se zeměpisnou tematikou
Anotace v angličtině:	The work consists of four parts, which are further divided . The first discusses the general curriculum and curriculum subjects Music and geography . The second part deals with the interaction between the two objects using a variety of activities. The third chapter contains a table with the geographical theme songs , which are divided into various geographical categories. The last chapter focuses on the design of the project , which consists of three lessons and carried it cross-curricular links between music education and geography .
Klíčová slova v angličtině:	music, geography , general education program , interdisciplinary relations, songs with geographical themes
Přílohy vázané v práci:	11.
Rozsah práce:	44 stran
Jazyk práce:	čeština